

FJØLMIDLAR

YRIS-SEMJU

FJØLMIDLAR

Journalistikkurin fingið bakkast

Góðskan er ikki eins góð og fyrri nøkrum árum síðani. Beinleiðis sendingar fylla luftina, tí orka er ikki at gera redigeraðar sendingar, sigur Jóhann Mortensen, leiðslusamskipari í Kringvarpi Føroya

Marjun Dalsgaard

Radarin, Føroyar í dag, Fimm- arin, Bismarin, fiskitáttir og ungdomssendingar. Vit minnst nógvar goðar latur í útvarpinum og fyrri faum í árum síðani vóru umleið 10 redigeraðar sendingar í hroyra um vikuna.

Í dag eru tær avloystar av beinleiðis sendingum, sum ikki krevja eins nógva plan- legging, avtalur, klipping og redigering. Tað verður framleitt nógvi minni í dag, og hetta er ein trupulleiki, heldur Jóhann Mortensen, sum hevur 18 ár á baki í fyrst útvarpinum millum annað sum tíðindaleiðari og síðani sum leiðslusamskipari í Kringvarpinum.

– Tað er eingin ivi um, at journalistikkurin hevur fingið bakkast. Nógvar stórmál fara framvið alla tíðina. Eitt nú flatskatturin, vit gjørdur onga sending um tað. For- skatting av pensiónum, vit gjørdur onga sending um tað. Makrelmálið hava vit onga sending gjørt um. Vit fáa trupuleikar við at doku- mentera samtíðina, tí vit fylla flatuna við beinleiðis sendingum, sigur Jóhann Mortensen.

Jóhann Mortensen, leiðslusamskipari í Kringvarpi Føroya

Í 2007 var avgjørt, at lýs- ingarnar í Kringvarpinum skuldu niðurlagast, og Kringvarpið skuldi figgjast á annan hátt, men einki er hent í so máta. og gjalddi til Kringvarpið hevur staðið í stað í fleiri ár.

Eigur ikki vera lýsingafiggjað

Jóhann Mortensen heldur ikki, at tað er rætt, at kring-

varpið skal verða lýsinga- figgjað. – Reint principielt er tað ikki rætt, at Kringvarpið er figgjað av lýsingum. Tað er fyrri tað fyrsta eitt sera sving- andi grundarlag at byggja al- menna public service miðilin á. Er hákonjunkturur hava vit nógva at arbeiða við, og so er bráðdliga ógilliga litið – hetta er als ikki nøkt- andi, sigur Jóhann Mort-

ensen. Avleiðingarnar av svingandi konjunkturum eru somuleiðis harðar fyrri privatu miðlarnar og kostaðu Dimmalætting dyrt.

Tað er heldur ikki rætt at Kringvarpið skal kappast við privatar miðlar á lýsinga- økinum, heldur Jóhann Mortensen, men hann dugir ikki at siggja nakra aðra loysn, tá pengarnir ikki koma aðrastaðni frá.

– Kringvarpsgjaldið er ikki hækkað í fleiri ár, og tað rætta hevði sjálvandi verið, at Kringvarpið ikki kappast við privatu miðlarnar og ikki var tengt at lýsingarinnøkum, men tá vit ikki fáa pengarnar inn á annan hátt, nýðast vit at roynda at fáa so nógvar lýsarnar sum gjørligt, sigur hann. Hann heldur at ein loysn kundi verið, at landið figgjaði raksturin av húsi, bílum og øðrum, og hyggjaragjaldið figgjaði sendingarnar og tíðindaflutningin.

Umframt lýsingar, hevur Kringvarpið loyvi til at hava sponsoreradar sendingar. Dæmi um hetta eru millum annað Kyn og Kenslur, Rót og Rútma og Víkuskipti.

Eingi bløð um 10 ár

Lýsingargrundarlagið er við at flyta seg yvir á hinar miðlarnar, og figgjarlaga grundarlagið fyrri at gera bløð kann lættliga vera burtur um nøkur ár.

Tað er ikki óhugsandi, at bløðini eru heilt vekk um 10 ár. Tað sigur blað- stjórin á Sosialinum, Eiríkur Lindenskov. Frá at eiga millum seks og átta tíðindabløð í tíðar- skeiðinum 2002 - 2007, hava Føroyar nú trý bløð. Tvey av teimum gevur Miðlahúsið út, nevniliga Sosialin og Víkublaðið. Men stóðan kann lættliga broytast. Tað er ikki óhugsandi, at bløðini doyggja heilt út, sigur Eiríkur Lindenskov.

Lýsingargrundarlagið er við at flyta seg yvir á hinar miðlarnar, og figg- arliga grundarlagið fyrri at gera bløð kann lættliga vera burtur um nøkur ár. Søguliga hava Føroyar havt óvanliga nógvar blaðútgavur samanborið við okkara grannalond. Hetta er helst av tí, at flokspressan var í háseti líka fram til 90'ini.

Sostatt vóru sjei tíðinda- bløð í 2006.

Tey vóru Dimmalætt- ing, Sosialurin, Oyggj- atíðindi, Norðlýsið, FF/ EA blaðið, Víkublaðið og Vinnuvitan. Fara vit long- ur aftur í tíðina komu somuleiðis út í 2002, og tá vóru samlaðu útgávnar átta í tali.

Í dag eru trý bløð, sum øll verða borin ókeypis í hvørt hús minst einaferð um mánaðin.

Norðlýsið verður bor- ið út í hvørt hús einaferð um mánaðin, Sosialurin hvønn mikudag og Víku- blaðið hvønn mánadag. Tá bløðini verða borin út í hvørt hús er upplagið á leið 18.200. Aðrar dagar er upplagið hjá Norðlýsinum 1.200 og 8.000 hjá Sosial- inum. Sostatt verður høv- uðsparturin av teimum bløðum, sum verða prent- að í Føroyum í dag, borin ókeypis í hvørt hús.

Neyðugt at Kringvarpið hevur kapping

Tað er neyðugt, at Kringvarpið fær kapping. Nógvi stórv í fjølmiðlaheiminum eru burtur, og tað er ein náttúrlig gongd, sum sæst alla staðni, men tað merkir ikki, at vit skulu góðtaka eitt einsháttað miðlalandslag, sigur Høgni Reistrup

Marjun Dalsgaard

Eitt opið og vælverkandi fólkaræði hevur tørv á frælsum og óheftum mið- um á sama hátt sum tú og eg hava tørv á súrevni, sigur Høgni Reistrup. Hann er kandidat í miðlafrøði frá lærda háskúlanum í Árhús.

Hann heldur, at stóðan hjá føroysku miðlunum í dag ikki verður tikin í nóg stórum álvara.

– Um landsstýrið og tingmenninir skiltu, hvussu stóran týdning góðir miðlar hava fyrri okk- ara samfelag, so høvdu teir sett seg niður og funni eina loysn, sigur Høgni Reist- rup.

– Miðlalandslagið er nógvi broytt. Miðlarnir mugu liva av lýsingum, og lýsingamarknaðurin er nógvi broyttur. Tí mugu miðlarnir hava aðrar inn- tøkur, um vit skulu hava eitt fjølbroytt miðlaland- slag, sigur hann. Men stuð- ulsskipanir eru av tí ringa.

– Tað keðiliga við stuðulsskipanum er, at tað er ringt at koma burtur frá tí aftur. Harafrat er tað av stórum týdningi, hvussu pengarnir verða býttir, tí miðlarnir skulu vera óheftir av politisku skipanini, og tað kann skjótt gerast ein trupulleiki, og um privatu miðlarnir eisini eru tengdir at almennari figging.

– Um tað er so, at tú hevur eina pulju og deilir pengarnar út eftir stóðdini á redaktiónum ella onk- rum ávísunum leisti, er tað møguliga ein skilagóð loysn. Annars er ein góð loysn tað, sum hevur verið frammi fyrr, nevniliga, at frítaka kringvarpsgjaldið fyrri mvg og taka lýsingar- nar frá Kringvarpinum afturfyrri, sigur Høgni Reistrup.

– Um landsstýrið og tingmenninir skiltu, hvussu stóran týdning góðir miðlar hava fyrri okk- ara samfelag, so høvdu teir sett seg niður og funni eina loysn, sigur Høgni Reist- rup.

– Miðlalandslagið er nógvi broytt. Miðlarnir mugu liva av lýsingum, og lýsingamarknaðurin er nógvi broyttur. Tí mugu miðlarnir hava aðrar inn- tøkur, um vit skulu hava eitt fjølbroytt miðlaland- slag, sigur hann. Men stuð- ulsskipanir eru av tí ringa.

– Tað keðiliga við stuðulsskipanum er, at tað

leiklutur er nærm- ast burtur, sigur Høgni Reistrup.

– Kringvarpsgjaldið hevur staðið í stað í fleiri ár og lýsingarinnøkurnar hjá Kringvarpinum eru minkaðar. Tað sæst aftur í innihaldinum. Hetta er sum ein ónd ringrás, tí um Kringvarpið ikki hevur nokk av pengum, hava tey heldur ikki fólk við journalistiskari útbúgving, sum kunnu gera góðan journalistikk, og tað førir við sær, at stovnurin miss- ur virðing, sigur Høgni Reistrup.

Men ístaðin fyrri at tosa um at avtaka tað, skal man heldur styrkja Kringvarpið. Tó er tað av altavgerandi týdningi, at Kringvarpið hev- ur kapping, og tí skulu kappingaravlagandi lýs- ingarinnøkurnar burtur.

– Kringvarpið skal ikki vera alt ov sterkt í mun til aðrar miðlar. Kringvarp- ið skal hava kapping fyrri at tryggja eitt fjølbroytt miðlalandslag, sigur Høgni Reistrup.

Fyrri at skapa betur viðurskipti fyrri privatu miðlarnar, er neyðugt at taka lýsingarnar frá Kringvarpinum.

– At lýsingar eru í al- menna public service miðlinum er ikki so óvanl- igt. Eitt nú Írland, Polen og Eysturríki hava almennar miðlar, sum eisini eru lýs- ingafiggjaðir, men tað er eingin ivi um, at tað er kappingaravlagandi, sigur Høgni Reistrup.

marjun@sosialurin.fo

Danir spræna milliardir í miðlarnar

Seinastu sjei árinu eru helvtin av størvunum innan føroyska miðlaheimin horvin. 2007 var annars árið, har breið politisk semja var um, at lýsingarinnøkurnar hjá Kringvarpinum skuldu niðurlagast, og Kringvarpið skuldi hava annað inntøkugrundarlag. Síðan er einki hent á hesum økinum. Tvørturímóti hevur kringvarpsgjaldið staðið í stað í fleiri ár. Tað hevur ført við sær, at Kringvarpið hevur lagt seg út í harða kapping við privatu miðlarnar um lýsingarnar.

Heldur á figgjarlógina

Kaj Leo Holm Johannsen heldur ikki, at tað er neyðugt, at Kringvarpið fær aðrar inn- tøkur, um lýsingarnar verða tiknar frá teimum, men sigur, at hann hevur ikki sæð tøluni hjá Kringvarpinum, so tað kann hann ikki vita við vissu.

Um Kringvarpið skal hava hægri inntøkur, skal tað heldur vera á figgjarlógini, enn at kringvarpsgjaldið verður frítikið fyrri mvg, sigur lögmaður.

– Vit skulu eisini hava inntøkur, og vit skulu ikki gera broytingar á mvg regl- unum. So er tað betur, at geva eina játtan á figgjar- lógini, sigur Kaj Leo Holm Johannesen.

Bjørn Kalsø, segði annars við Sosialin, at tað er av týdningi, at Kringvarpið er óheft, og at tað er betur, at tað verður figgjað við kring- varpsgjaldið, enn at tað er á figgjarlógini, tí Kringvarpið skal vera óheft av politisku skipanin. Hetta heldur lög-

maður ikki nýtist vera nakar trupulleiki.

– Um pengarnir koma frá mvg ella beinleiðis av figgjarlógini hevur ikki so stóran týdning. Harafrat hava vit kringvarpsstýrið og eina skipan, sum tryggjar, at Kringvarpið er óheft av politikarum, sigur lögmaður.